

Federația Rusă este percepută ca o amenințare la adresa securității și stabilității la nivel global. Se consideră că regimul Putin reușește să mențină țările vecine sub control prin "instrumente de influență"*. Cât de adevărate sunt aceste percepții? O fi Putin chiar așa de puternic și bun încât capturează statele din vecinătate? Oare e atât de bun încât impune autoritățile țărilor vecine să retransmită propaganda mediatică rusă?



Lupta Rusiei cu Vestul pentru influență în Europa de Est (pe modelul Republicii Moldova)

Oare fondurile minuscule acordate pentru proiecte culturale și "umanitare" (minuscule comparativ cu cele investite de UE și SUA) sunt de ajuns pentru a capta mințile cetățenilor? Or fi serviciile secrete și "agenții de influență" rusești atât de buni în a corupe elitele și autoritățile din vecinătatea estică a Uniunii Europene? Sau poate nu e tocmai rodul eficienței politicii rusești? La aceste și alte întrebări vom încerca să răspundem în analiza de mai jos pe exemplul Republicii Moldova.

Pentru început vom reaminti ce este Rusia lui Putin, care ar fi interesele și scopurile acesteia în regiune. Vom defini și interesele vestice (UE și SUA) în țările din regiune, apoi vom analiza eficiența sau ineficiența acțiunilor rusești și occidentale. La final vom încerca să punctăm pe exemplul Republicii Moldova care ar fi instrumentarul eficient pentru atingerea rezultatelor scontate de Vest în statele Parteneriatului Estic.

Ce este Rusia lui Putin?

Federația Rusă, modelul anului 2016 nu este nici pe departe țara aptă să fie una de succes în jocul geopolitic din contul propriilor resurse. Profund coruptă, este model de îmbogățire a unei elite din contul resurselor naturale și sărăciei majorității populației.

Economia

Elita rusă este o verticală având la vârf o serie de persoane din anturajul președintelui Putin și exponenții unor veritabile caste funcționărești. Așa numiții oameni de afaceri (oligarhi) supranumiți "prieteni ai lui Putin" dețin controlul direct asupra fluxurilor financiare din explorarea de resurse naturale (energetice, metale etc.) și din consum – sistemul bancar,

* Descrierea detaliată și sistematizată a așa numitelor instrumente de influență sau "soft power" utilizate pe larg de Rusia în special în țările vecine o putem găsi în: Pomerantsev, Weiss, *The Menace of Unreality: How the Kremlin Weaponizes Information, Culture and Money* - www.interpretermag.com/wp-content/uploads/2015/07/PW-31.pdf

telecomunicații, unele domenii alimentare. Feedback-ul acestui grup pentru mentenanța sistemului este întreținerea mașinării mediatică cu plinătatea componentelor acesteia – de la canalele TV cu acoperire națională și internațională¹ până la finanțarea fabricilor de trolli².

Pe lângă controlul dobândit prin preluări forțate și manipularea unor decizii administrative (privatizări mascate) asupra unor afaceri profitabile, "prieteniilor lui Putin" sunt cei care sunt abonați la cele mai scumpe licitații publice. Investițiile de multe miliarde de dolari în timpul pregătirii olimpiadei de la Sochi au devenit emblematice pentru transferul de bani publici direct în buzunarele unor firme afiliate "prietenilor lui Putin".

Pe lângă acest grup, mii de afaceri sunt controlate de politicieni de diferite niveluri, funcționari guvernamentali de nivel federal sau regional, ofițeri din serviciile secrete, poliție. Generică este schema afacerilor familiei procurorului general³.

Acesta este modelul de funcționare a economiei ruse: controlul asupra fluxurilor bănești de către politic, funcționari și apropiații acestora. La nivel mai jos, dar uneori până la sectoare întregi ale economiei, controlul este împărțit cu descendenții grupurilor criminale din anii '90. De la monopolistul GazProm până la chioșcul din gara unui orașel de provincie, majoritatea fluxurilor financiare sunt direcționate spre membrii "verticalei de putere" construite în perioada de guvernare a lui Putin. Evident, aceste afaceri sunt specializate în

evitarea plăților bugetare și stârpirea prin metode ilegale a concurenței.

Un alt domeniu important al economiei ruse este corupția. Sume enorme sunt achitate anual drept mită pentru acte permise în afaceri și pentru evitarea răspunderii penale sau de alt gen. Tot la domeniul corupției se referă delapidarea fondurilor bugetare (sau din companii de stat) prin intermediul achizițiilor publice. Termenul "otkat" (parandărat) este un adevărat simbol al Rusiei. Miliarde de dolari anual transformă corupția într-o ramură veritabilă a economiei ruse.

Este greu de estimat, dar din întregul Produs Intern Brut (inclusiv cel subteran) al Federației Ruse, mult mai bine de jumătate se "învârte" în acel model economic descris mai sus. Business-ul onest și achitarea impozitelor sunt improprii Rusiei. Caracatița corupției cedează o parte din venituri către bugetele publice pentru a finanța buvointa alegătorilor, un alt buget este destinat manipulării profunde a populației, fraudării alegerilor și promovării intereselor elitei (nu a țării) peste hotare.

Stat și valori

Rusia este caracterizată prin lipsa statului de drept – corupția și subordonarea intereselor "verticalei" face imposibilă obținerea dreptății în judecată. Din contra, justiția are menirea să protejeze elitele și servitorii acesteia de răspundere. Opinia publică este totuși un instrument de influență, elita se teme de răscoală, acest fapt se vede în toate acțiunile lui?

¹ www.forbes.ru/forbes/issue/2014-07/259969-v-ocheredi-za-pervym

² www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/russia/11

656043/My-life-as-a-pro-Putin-propagandist-in-Russia-secret-troll-factory.html

³ <https://meduza.io/en/feature/2015/12/01/russia-s-mafia-state>

Pentru a preveni această răscoală, elita stimulează naționalismul și manipulează opinia publică. Pentru a sustrage atenția de la problemele economice, se joacă pe sentimentele de frică și se formează artificial imagini de inamici externi. Pentru a nu fi ținta nemulțumirii populare, prin manipulare, inamicul este "desenat" în exterior. "Toți sunt împotriva noastră pentru că suntem puternici!", "Rusia se ridică din genunchi!", "Trăim rău pentru că ne iubim țara!" – aceste prejudecăți hilare se bucură de o acceptare largă în societatea rusă.

În concluzie, putem delimita principalele caracteristici ale Rusiei lui Putin: corupție, sărăcie, lipsa statului de drept, manipulare, lipsa presei libere, dominația anti-valorilor în sensul european. În plus, naționalism agresiv, prejudecăți (inclusiv stimulate de Biserică) și lipsa toleranței. Conform propagandei oficiale a regimului rus, ideologia livrată la export este numită *Russkii Mir* (Lumea Rusă). Caracteristicile numite mai sus pot fi considerate componente ale acestei ideologii⁴.

Pe lângă țările vecine, elemente ale acestei noi ideologii (*new red menace*)⁵ se doresc a fi aduse în cât mai multe țări UE. Prin partide extremiste, corupție și afaceri dubioase se tinde spre destabilizarea UE și dezbinarea acesteia. În locul economiei libere și statului de

drept se dorește răspândirea unui model rusesc, bazat pe corupție. Probabil raționamentul este că într-o economie bazată pe corupție campion va fi campionul la corupție, adică actuala elită rusă. Poate e un scenariu de conservare a elitei chiar și în cazul prăbușirii Rusiei în haos⁶. Cu banii agonisiți, elitele ruse se pot simți bine oriunde nu este stat de drept și economie liberă.

Scopul principal al politicii externe ruse nu este controlul politic și militar asupra statelor, ci extinderea zonei de funcționare a modelului economico-politic a acesteia.

Republica Moldova acum

Chiar dacă este plasată de specialiștii Freedom House în categoria țărilor cu regim hibrid⁷, evoluțiile din prima jumătate a lui 2016, împing mica țară spre categoria celor cu regim autoritar în consolidare avansată.

Economia

Cu recalibrarea la scara-i mică, economia moldovenească corespunde perfect modelului rusesc. Unica diferență o simt parțial puținii investitori străini, mari pentru volumele economiei locale. Autoritățile se tem de reacțiile cancelariilor vestice. Chiar și așa, cazurile abuzurilor funcționarilor locali, pierderile generate de concurența neloială nu sunt o raritate pentru investitorii europeni⁸.

⁴ Ideea definirii noii ideologii ruse pe baza acceptanței corupției a fost enunțată anterior de către fostul președinte georgian Mikheil Saakashvili - <http://ualife.net/politics/saakashvili-korruptsiya-eto-glavnaya-ideologiya-putina-i-osnova-russkogo-mira/10909/>. Mai amplu, fenomenul este analizat de către Brian Whitmore în articolul său pentru Europa Liberă - www.rferl.org/content/corruption-is-the-new-communism/27669638.html

⁵ www.rferl.org/content/corruption-is-the-new-communism/27669638.html

⁶ Un astfel de scenariu este luat în calcul de către experți - www.chathamhouse.org/sites/files/chathamhouse/field/field_document/20150605RussianChallengeGilesHansonLyneNixeySherrWoodUpdate.pdf

⁷ <https://freedomhouse.org/report/nations-transit/nations-transit-2016>

⁸ <http://tv7.md/ro/politic/investi-ii-pierdute-din-cauza-func-ionarilor/>

Afacerile mici și mijlocii se află majoritar într-o zonă gri, proprietarii acestora fiind nevoiți să se conformeze rigorilor corupționale impuse de autorități. Afacerile mari care nu sunt proprietatea unor investitori străini sunt controlate de grupări de interese semi-obscură. Sistemul bancar este netransparent, fapt care a generat "frauda secolului" prin delapidarea a cel puțin 1 mld. de dolari. Același sistem bancar a asigurat schema de spălare a peste 22 mld. de dolari proveniți din Federația Rusă.

O altă ramură profitabilă este administrarea unor companii de stat prin persoane delegate de politic (Guvern). Telecomunicații, importul de resurse energetice, exportul de metale, aviație, producerea de acte și evidența populației, infrastructură de telecomunicații, exploatare miniere și multe altele sunt gestionate de companii care acționează netransparent, fiind administrate parcă ar fi afaceri private. Beneficiind de fluxuri importante de bani, aceste companii măresc cheltuielile și redirecționează venituri către firme obscure, generând pierderi bugetului public, dar asigurând profituri unui grup de persoane cu influență politică.

Corupția, la fel ca în Federația Rusă, este o adevărată ramură a economiei. Sumele rulate anual ca mită pentru acte permissive, pentru coruperea justiției și altor organe de drept, pentru coruperea aleșilor (deputați, primari, consilieri locali), pentru eschivarea de la plata impozitelor și taxelor, comisioanele ilegale pentru câștigarea concursurilor de achiziții publice, mita plătită în educație și medicină – puse la un loc, combinate cu

un flux enorm necontrolat de valută cash, ridică acest "sector" al economiei Moldovei la un procent important în PIB⁹. Oricum, acesta este extrem de vizibil la nivel de percepție pe străzile Chișinăului – numărul de case cu preț real de peste 300 mii euro și cantitatea de mașini luxoase de peste 50 mii euro fiecare în oraș, densitatea de accesorii scumpe, toate acestea contrastează puternic cu imaginea celei mai sărace țări din Europa. Cu atât mai mult, sfidează logica faptul că toate acestea aparțin deseori unor angajați publici cu salariu oficial de 250 euro.

Pe lângă administrarea frauduloasă a banilor publici și corupție, o altă afacere profitabilă în Moldova este monopolizarea și fraudarea de venituri provenite din consum. Carnea și lactatele, medicamentele, zborurile avia și serviciile aeroportuare, traficul internațional de voce, o sumedenie de alte produse și servicii de consum sunt în Republica Moldova mult mai scumpe decât în Ucraina și România, iar aceasta în condițiile unui regim de comerț liber cu vecinii. Schema de mărire a costului acestora se realizează de obicei prin importuri executate prin firme intermediare off-shore, astfel carnea ieftină, de exemplu din Brazilia, ajunge pe rafturile magazinelor din Moldova la 5-6 prețuri.

Cea mai cunoscută schemă de delapidare a banilor plătiți de către consumatori este în energetică¹⁰ - importatorul de gaze naturale MoldovaGaz nu face publice cheltuielile chiar dacă este un monopolist, tarifele sunt stabilite de către Agenția Națională pentru Reglementare în

⁹ Este greu să estimăm valoarea reală a acestui fenomen, chiar și PIB-ul real al Republicii Moldova nu este ușor de evaluat din cauza cantității mare de cash care intră și iese necontabilizat.

¹⁰

<https://sergiutofilat.wordpress.com/2015/10/09/transparenta-la-achizitia-energiei/>

Energetică discreționar, fără a motiva tarifele. Astfel, banii achitați de către consumatori nu merg numai la achiziția de gaz rusească și cheltuielile curente a monopolistului dar și pentru o sumedenie de cheltuieli nejustificate – lucrări inutile la preț exagerat, salarii și sporuri la fel nejustificate. Volumul real al fraudelor în domeniul gazelor naturale este imposibil să fie evaluat acum. În sfera achiziției de energie electrică a fost instituită o schemă obraznic de vizibilă. Guvernul a creat compania de stat EnergoCom, administrată netransparent ca și orice întreprindere de stat. Aceasta are drept exclusiv să achiziționeze energie electrică, iar distribuitorii au obligația să o procure apoi de la aceasta¹¹. EnergoCom desfășoară tendere netransparente adjudicând contractele unei companii obscure bazate în regiunea separatistă transnistreană - EnergoCapital¹². Chiar dacă această companie cu câțiva angajați nu are nici un fel de capacități de producție, ANRE de la Chișinău i-a oferit acesteia licență pentru vânzarea de electricitate. Drept rezultat, această companie obține gaz natural de la MoldovaGaz, nu îl achită¹³, îl livrează unei centrale electrice din regiunea separatistă, aceasta produce din el energie electrică. EnergoCapital achită numai costurile de prelucrare (circa 30% din prețul de vânzare a electricității către EnergoCom), apoi vinde energia la preț de piață către EnergoCom. Diferența enormă este profit net. O parte din profit ajunge în bugetul autorităților autoprocimate din Transnistria, finanțând regimul separatist, cea mai

mare parte ajunge în conturile unor firme off-shore care sunt fondatori ai EnergoCapital, mărimea fraudei anuale s-ar ridica la 150 mln \$ anual¹⁴.

Acestea sunt numai câteva exemple pentru a explica cum funcționează economia moldovenească – o mare schemă de îmbogățire din contul sărăciei populației și preluării fluxurilor din remitențele moldovenilor care muncesc peste hotare.

Politicul, democrația și statul de drept

Din punct de vedere politic, Republica Moldova în perioada 2001-2009 a fost dominată de un singur partid – PCRM. Acesta, la rândul său, era dominat integral de liderul său – Vladimir Voronin, președinte de stat timp de 8 ani. Anume în această perioadă a fost construit sistemul economic descris mai sus. La fel, a fost destructurat statul de drept – justiția, poliția, organele anticorupție fiind subordonate politicului și afaceriștilor obscuri protejați de putere. Democrația a fost puternic afectată de monopolizarea presei, presiuni economice și administrative împotriva opoziției, unii membri ai opoziției au fost chiar supuși urmării penale, au fost admise abuzuri polițienești și dosare politice pe final de guvernare comunistă.

Partidele venite la putere în urma alegerilor din iulie 2009 cu mesaj pro-european au anunțat calea integrării și reformelor europene. Obținând suportul deplin al Vestului pentru reforme, liderii guvernării au acționat exact invers –

¹¹ Culmea este că acest "procedeu" a fost motivat prin implementarea pachetului energetic 3 al UE.

¹²

www.jamestown.org/programs/edm/single/?tx_ttnews%5Btt_news%5D=45346&cHash=ebfe47f24427adf597b34767a9a0118c#.VydHEHGLTDC

¹³ Tot gazul consumat în zona aflată sub controlul separatiștilor nu este achitat, trecând în datoria MoldovaGaz față de GazProm (la moment s-au acumulat circa 5 mlrd \$)

¹⁴ <http://agora.md/stiri/13041/tofilat-moldova-importa-energie-electrica-de-la-o-firma-offshore--oamenii-sunt-furati-cu-125-milioane-de-dolari-lunar>

aceștia au preluat, împărțit și dezvoltat sistemul din perioada Voronin. Prima acțiune a noii guvernări a fost partajarea politică a organelor care prin esență nu pot fi politizate – Curtea Supremă de Justiție, Banca Națională, Procuratura Generală, Centrul Anticorupție. A fost instituit un mecanism de delegare din partea partidelor politice a membrilor consiliilor organelor de control – ANRE, consiliul audiovizualului, Consiliul Superior al Magistraturii, Consiliul Televiziunii și Radioului Publice, Comisia Națională pentru Integritate ș.a. care prin definiție nu au dreptul să fie afiliate politic.

Sistemul format în 2011-2015 poate fi definit drept pluralism oligarhic¹⁵, bazat pe încălcarea deschisă a Constituției și principiului separației puterilor în stat. Cu toate că reformele reale și lupta împotriva corupției au rămas doar promisiuni, partidele "pro-europene" au mai câștigat două scrutine parlamentare la rând – 2010 și 2014. Încă din 2010, două grupări oligarhice partenere au intrat în concurență – liderii acestora – Vlad Plahotniuc și Vlad Filat s-au aflat chiar în război deschis în 2011 și 2013. Concurența celor doi oligarhi s-a încheiat în 2015 prin arestarea lui Filat, care este pus sub investigație pentru "jaful secolului" de Procuratura și organele judecătorești controlate de Vlad Plahotniuc.

Cel din urmă, a reușit prin eliminarea lui Filat să monopolizeze întreaga putere. După arestarea lui Filat, Plahotniuc a reușit să consolideze prin corupere o largă majoritate parlamentară care a investit un Guvern format sub conducerea celor mai apropiați oameni ai

oligarhului. Formal, aliatul lui Plahotniuc este Partidul Liberal controlat deplin de liderul acestuia Mihai Ghimpu. Real, PL este doar o anexă formal separată a Partidului Democrat, controlată direct de Plahotniuc. Prin intermediul noii majorități parlamentare, Vladimir Plahotniuc a încheiat procesul de capturare a statului moldovenesc. Proces pe care l-a demarat încă în perioada lui Voronin, al cărui apropiat a fost. Începând cu primii agenți de influență în justiție și organele de forță, obținuți încă în 2004-2005, terminând cu numirea unui ministru al internelor docil, ascensiunea lui Plahotniuc a durat mai bine de 10 ani.

Sub regimul Plahotniuc, presa din Republica Moldova este în mare parte controlată tot de către acesta. Presa cu adevărat liberă are un impact redus și este întreținută din donațiile organizațiilor internaționale. Mai este presa afiliată unor partide de opoziție. Conform mai multor estimări, Vlad Plahotniuc controlează circa 80% din piața mediatică.

Regimul autoritar în consolidare a admis mai multe derapaje majore în domeniul democrației – renunțarea la negocia cu protestatarii și aplicarea disproporțională a forței împotriva acestora sunt cele mai evidente. La fel, crește presiunea organelor de forță asupra opoziției – mai multor membri ai opoziției le sunt fabricate dosare penale și administrative; sunt pe rol mai multe dosare care pot fi considerate politice. Chiar și procesul lui Vlad Filat, învinuit de implicare în "jaful secolului" se desfășoară total netransparent, iar imixtiunile politice nici nu se prea ascund.

¹⁵ <http://www.osw.waw.pl/en/publikacje/osw-commentary/2016-04-11/moldova-oligarchic-pluralism-to-plahotniucs-hegemony>

Justiție în Republica Moldova pur și simplu nu există. Cazurile aflate pe rolul judecătorilor sunt soluționate prin corupție sau imixtiuni politice – legea este ultima luată în considerație. Iar această situație duce, implicit, la numeroase încălcări ale drepturilor fundamentale ale omului – nici nu poate fi altfel în condițiile imposibilității de a obține dreptate în judecată.

Toate acestea se întâmplă pe fundalul sărăcirii pronunțate a populației, condiționată de furtul unei sume exorbitante de circa 1 mlrd \$ din băncile comerciale. Economia reală se prăbușește pe fundalul politicii Băncii Naționale care a adus ratele dobânzilor la credite bancare în valută națională la peste 20% anual. Totodată investigația acestei fraude nici măcar nu este imitată, întoarcerea banilor furați fiind efectuată printr-un credit oferit Guvernului de Banca Națională, credit trecut la datoria de stat. În asemenea condiții, instituțiile financiare internaționale au înghețat colaborarea cu Republica Moldova. Deficitul bugetar în creștere este finanțat din contul emiterii galopante de obligațiuni guvernamentale mobiliare, achiziționate de bănci la o dobândă anuală medie de 25%.

Interesele UE și SUA în Republica Moldova

Pe parcursul anilor, până relativ recent, parțial chiar și astăzi, abordarea Vestului în Moldova a fost să se prefacă că nu observă derapajele și direcția de dezvoltare total inversă europenizării. Acceptarea drept parteneri a unor capi de rețele corupte și direct implicați în crime a fost o normalitate pentru Bruxelles, Washington, București sau alte capitale. A

fost o abordare simplă care părea eficientă – atât timp cât Moldova este stabilă și guvernarea se delcară pro-europeană e bine și așa. Sperietoarea "vin rușii" a funcționat și continuă să funcționeze pentru a determina oficialii vestici să susțină guvernările corupte de la Chișinău.

Cancelariile vestice cunosc foarte clar ce se întâmplă la Chișinău, ca și în alte capitale post-sovietice. Dar acestea acceptă în calitate de partener un regim anti-democratic și profund ne-european. Politica "our son of a bitch" este determinantă în Moldova, dar și Ucraina sau țări din Caucaz. Chiar dacă în trei rânduri repetate alegerii moldoveni s-au declarat pentru integrare europeană, UE și SUA au legitimat un grup de populști corupți, anti-europeni în acțiuni, mințind astfel adevăratul său aliat de atunci în Moldova – alegătorii. Zeci de milioane de euro au mers din buzunarele contribuabililor europeni spre reformarea justiției care nu numai că nu a devenit corectă, dar s-a degradat și mai mult. Cancelariile vestice au jertfit chiar și bunul simț pentru a se amăgi de fapt pe sine însăși că au niște aliați la guvernare în Moldova.

Dar cât de prietenă a fost și este Republica Moldova în 2009-2016 pentru țările vestice?

Interesul firesc al UE este să dispună în vecinătate estică de state stabile, care nu exportă insecuritate, imigrație masivă, criminalitate, trafic de obiecte și substanțe interzise, nu facilitează fluxuri tenebre de bani către și din UE, cu o populație prietenoasă pentru țările membre și

cetătenii acestora, de dorit prospere economic pentru a fi parteneri comerciali utili. Cetătenii din aceste țări este bine să fie aderanți valorilor democratice europene ca, atunci când emigrează sau călătoresc în UE, să se integreze normal.

Ce a obținut de fapt SUA și UE (România în calitate de vecin direct e cea mai afectată)?

Republica Moldova este un stat foarte instabil¹⁶, poate chiar în prag de mișcări revoluționare care nu este exclus să aducă la putere un Guvern influențabil de Rusia. Republica Moldova nu a avansat nici un pic în eliminarea conflictului înghețat din Transnistria, mai mult – se lovește de mișcări separatiste în Găgăuzia. Pe lângă faptul că zona separatistă este un punct de concentrare a traficului de mărfuri de contrabandă, inclusiv arme, aceasta ascunde numeroși infractori căutați internațional (chiar și unii hackeri foarte periculoși). Aceasta în timp ce autoritățile corupte de la Chișinău organizează scheme de finanțare a regimului separatist¹⁷; schemă pusă la cale și realizată de Ministerul Economiei sub conducerea lui Adrian Candu, actualmente președinte al Parlamentului, fin al lui Vlad Plahotniuc.

Nu Federația Rusă a creat schema prin care banii consumatorilor moldoveni ajung în bugetul de la Tiraspol sau buzunarele liderilor separatiști, este invenția liderilor de la Chișinău. Nici Rusia și nici Tiraspolul nu au împiedicat Chișinăul să procure energie electrică din Ucraina la același preț. La fel, guvernarea a falimentat să facă Republica Moldova

atractivă pentru locuitorii zonei separatiste prin nivel ridicat de trai. Un astfel de model ar spulbera rapid existența regimului separatist.

Sistemul bancar în parteneriat cu justiția, Banca Națională și Centrul Anticorupție – toate controlate de Vlad Pahotniuc, sunt instrumente care au creat "Laundromatul Moldovenesc" – cea mai mare spălătorie de bani din istorie¹⁸. Peste 20 mlrd \$ proveniți din Rusia au fost spălați ajungând pe conturi off-shore, răspândindu-se apoi. Între acești bani sunt și sume implicate în cazul Magnitski. Probabil o bună parte din acești bani au ajuns pentru finanțarea partidelor de extremă anti-UE în țările membre.

Cazurile depistate și corupția totală fac din Moldova poligon atrăgător pentru traficul de substanțe interzise – radioactive, droguri, anabolizante. Nu mai vorbim despre contrabanda de țigări și alte mărfuri către UE. Toate acestea prin vama controlată până recent de Vlad Filat. Corupția deplină face Moldova vulnerabilă ca bază de tranzit pentru teroriștii și criminalii internaționali. Cât face numai cazul killer-ului Vitalie Proca eliberat de justiția moldovenească în condiții suspecte din închisoare pentru a ajunge în scurt timp să facă omoruri la comandă în țările UE¹⁹.

Spațiul mediatic al Republicii Moldova este dominat de propaganda anti-vestică a Federației Ruse. Rusia nu o înfăptuiește prin careva super-antene de emisie directă. Cel mai important canal rusesc este accesibil prin retransmisie chiar de postul PrimeTV deținut oficial de către

¹⁶ Barometrul Opiniei Publice, Mai 2016, pag. 79 - http://ipp.md/public/files/Barometru/BOP_04.2016_prim_a_parte_finale-r.pdf

¹⁷ http://www.jamestown.org/programs/edm/single/?tx_tt

ews%5Btt_news%5D=45346&cHash=ebfe47f24427adf597b34767a9a0118c#.VydHEHGLTdc

¹⁸ <https://www.rise.md/articol/operatiunea-ruseasca-the-laundromat/>

¹⁹ www.riseproject.ro/articol/reteaua-asasinilor/

Vlad Plahotniuc. Tot acesta controlează Consiliul Audiovizualului care eliberează pe bandă rulantă licențe pentru retransmisia canalelor propagandistice rusești în Moldova. Aceeași putere politică închide ochii asupra manipulărilor anti-europene din partea Bisericii controlate de Partiarhia Moscovei, chiar o stimulează²⁰.

Sărăcia este, împreună cu corupția, caracteristica definitorie a Republicii Moldova. Și aici, nu embargourile ruse au adus populația în pragul pauperizării totale – corupția, oprimarea investitorilor externi, furtul miliardului – toate administrate direct de guvernare, acestea sunt cauzele. Din cauza sărăciei, Republica Moldova este o țară sursă permanentă de emigranți. Trebuie totuși să recunoaștem că absoluta majoritate a acestora se integrează ușor în țările UE. Imaginea UE și SUA nu sunt privite pozitiv de o mare parte a populației²¹, la fel, pentru că o bună parte de cetățeni o asociază cu guvernarea care s-a declarat pro-europeană. Iar recenta legitimare a dictatorului în devenire Vlad Plahotniuc de către adjunctul secretarului de stat SUA va afecta puternic și extrem de prost imaginea liderului blocului vestic printre locuitorii moldoveni²². Pentru că nu îți asociezi imaginea cu cel mai detestat om din țară²³.

Cetățenii moldoveni nu sunt deloc toleranți²⁴, iar pentru mulți dintre ei

valorile democrației europene nu sunt proprii.

Trecând noile creditări și miliardul furat la datoria publică internă, Guvernul controlat de Vlad Plahotniuc a triplat-o pe cea din urmă în numai jumătate de an.

Să remarcăm că situația tristă descrisă aici se întâmplă în țara numită cu mare fast de mulți oficiali europeni și americani "poveste de succes a Parteneriatului Estic" încă în toamna lui 2014. Iar eventuale alegeri parlamentare ar aduce aproape sigur o majoritate pro-rusă²⁵, pentru că opțiunea pro-europeană este asociată cu guvernarea. Nu Rusia a făcut posibilă o majoritate anti-europeană în Parlamentul de la Chișinău, este totalmente rodul muncii guvernării "pro-europenilor" Plahotniuc, Filat și Ghimpu, susținuți de cancelariile vestice.

Concluzii

Republica Moldova este țară integrată perfect în ceea ce se numește "Russkii Mir". Economia, politicul, justiția și democrația în Moldova sunt acele de model rusec, nu vestic. Rusia a depus eforturi minime pentru acest rezultat. Mai mult, eforturile directe a Rusiei sunt foarte ineficiente, delapidarea fondurilor dedicate "instrumentelor de influență" în Republica Moldova reprezintă un fenomen obișnuit²⁶.

Cu rare excepții, în ultimii 14 ani Rusia manifestă mai curând un dezinteres

²⁰ <http://unimedia.info/stiri/video-In-joia-mare--mitropolitul-vladimir-a-venit-cu-un-mesaj-in-parlament--deputatii-au-primit-si-un-cadou-91943.html>

²¹ http://ipp.md/public/files/Barometru/BOP_04.2016_prim_a_parte_finale-r.pdf

²² www.moldova.org/vlad-plahotniuc-s-a-intalnit-cu-victoria-nuland-ce-au-discutat/

²³ Raitingul negativ al lui Plahotniuc printre moldoveni este în jur de 95%, BOP, Mai 2016, pag. 37 -

http://ipp.md/public/files/Barometru/BOP_04.2016_prim_a_parte_finale-r.pdf

²⁴ <http://ipp.md/libview.php?l=ro&idc=150&id=715>

²⁵ BOP, Mai 2016, pag. 47 -

http://ipp.md/public/files/Barometru/BOP_04.2016_prim_a_parte_finale-r.pdf

²⁶ <http://newsmaker.md/rus/novosti/russkie-ne-idut-evgeniy-sholar-o-neobhodimosti-ostanovit-geopoliticheskiy-mayatnik-24380>

pronunțat privind Republica Moldova. Chiar și partidele politice susținute direct de Kremlin nu au curatori importanți în Moscova. Partidul socialiștilor lui Donon nu este susținut decât de un partid marginal afiliat intereselor elitei guvernante din Rusia. Renato Usatâi, un alt lider pro-rus, nu se bucură decât de legături politice la nivel local. Greii politiciii ruse nu se interesează de Moldova. Nu au pentru ce, munca lor este făcută eficient de "pro-europenii" din Parlamentul Republicii Moldova. Vestul oferă suport și bani, obține în schimb o țară total inversă intereselor sale. Plahotniuc poate să te invite cu trei hâmburi militare să le expui simbolic în centrul Chișinăului, adăugând rating socialiștilor lui Dodon. Efectul real al acestor manifestări de aliat al puterii de la Chișinău este nul. Măine același Plahotniuc va facilita spălarea de noi miliarde de dolari care vor ajunge pentru destabilizarea UE.

Republica Moldova este doar un exemplu, politica opacă a Vestului în concurența sa cu Rusia legitimează elite care lucrează împotriva europenizării spațiului post-sovietic. Lukașenko este mai puțin nociv pentru UE decât regimul din mica Moldovă. Corupția și oligarhia depline în care se prăbușește Ucraina post-maidan se face cu mâinile unor "pro-europeni". Atât cât va supraviețui abordarea "our son of a bitch", Rusia va fi puternică în spațiul post-sovietic și își va extinde puterea spre țări membre UE. Abordarea bazată pe vector extern declarat, pe granițe politice este falimentară. Într-o Ucraină modernă, cu stat de drept, democratică și prosperă, populația Crimeii nu ar susține anexarea de către Rusia, la fel în Donbas. Într-o Moldovă normală, populația transnistreană ar elimina singură regimul separatist. Granițele nu mai sunt cele

geografice, este granița între cei care acceptă modelul european de funcționare statului și cei care îl preferă pe cel rusesc.

SUA și UE, dacă doresc să oprească expansiunea modelului putinist, au nevoie de elite politice care să fie cu adevărat devotate valorilor acestora. Chiar și Rusia își crește și susține partide devotate, Vestul însă îi "ia de suflet" pe cei care se declară prieteni, știind bine trecutul deloc integru a acestora. Dacă vorbim separat de abordarea României, aceasta este un eșec total – un Roșca care și-a dat arama pe față promovând acum aderarea la spațiul rus și un Chirtoacă care a crescut o administrație municipală atât de coruptă încât expresia "capitală europeană" a devenit sinonim al incompetenței, o bătaie de joc. Sunt eșecuri lamentabile crescute cu mulți bani ai contribuabililor români.

Mai simplu spunând, vestul trebuie să identifice o serie de noi lideri pe care să îi crească în Moldova. Același model poate fi rețeta succesului în Ucraina și Caucaz, poate chiar în unele țări din Asia Centrală. Până la urmă exemplul Saakashvili în Georgia a fost unicul cu succese vizibile, adică funcționează.

Valeriu Pașa este activist civic, consultant politic și în comunicare publică la Chișinău, Republica Moldova.



**Semilunei 7, ap. 1
Sector 2, București
www.expertforum.ro**